יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

אמימר אמר אף אינו ממעט חלק בכורה. אותו טומטום שנקרע ונמצא זכר אם הוא פשוט ואינו בכור וכל נכסי האב משנה מנים והן אלשה בנים בכור ופשוט וטומטום חולקים הנכסים חמלה לשלשה חלקים כאילו אין כאן כי אם בכור ופשוט והטומטום כמאן דליתיה ומגיע לחלק הבכור ששה מנים שהן ג' חלקים לפי שהבכור נוטל פי שנים בפשוט ונמצא חלק בכורה אלשה מנים מוחזרים וחולקים הששה מנים הנותרים בין אלשתן ונמצא הבכור נוטל המשה מנים והטומטום והפשוט נוטלין כל אחד שני מנים אבל אי הוה ממעט לא היה נוטל הבכור אלא ארבעה ואלי מנים פי שנים כנגד כל אחד דנהי דאינו ממעט חלק בכורה אבל חלק פשוט מיהא ממעט מכולן: **מאי טעמא וילדו לו בנים.** והיה הבן הבכור מי שהוא בן בשעת לידה חולק הבכור כנגדו חלק בכורה וממעט לחלק בכורה מן הבכור דהכי משמע קרא כנגד הבנים משעת לידה יטול חלק בכורה דהיינו חלק גדול ולא נחשוב טומטום עמהם אלא יטול הבכור אלא ארבעה כנגד שנים מהם דכשהן מרובין ממעטו חלק בכורה: **אף אין אמו ממאה לידה.** שבעה אם נקרע ונמצא זכר וגם לא שבועיים אם נמצא נקבה דכתיב וילדה זכר וטומאה והכי נמי כתיב ואם נקבה תלד וטומאה שבועיים[1]. יולדת טומאה היא אע"פ שאינה רואה דם: **אף אינו רימוז לשמנה.** לדמות שבת כדלקמן (שבת דף קלב.) ויום השמיני ביום אחילו בשבת: **המפלת טומטום.** וכל זמן אלא נקרע מספקינן ליה בזכר ונבנקבה: **אנדרוגינוס.** שים לו זכרות ונקבות: **משב לזכר.** ימי טוהר לזכר וימי טומאה לנקבה שמטמא שבועיים

מדדרש רבא שתי נשים שילדו במחבא בותבין הרשאה

זה לזה. ואם תאמר הא רב [1](פפי) משמיה דרבא אמר אמין לו לנכור קודם אלוקה ואיתא יבא ליעול בכורה מכח אחיך ואור"י אמין זה בא אלא מכח שלימות דהלכתא [1] שלים שוויה: כן

אמימר אמר [2]אף אינו ממעט חלק בכורה שנא' [3]וילדה לו בנים עד שיהא בן בשעת לידה [2]רב [4] [3]שיזבי אמר אף אינו נימול לשמנה דאמר קרא [3]אשה כי תזריע וילדה זכר וביום השמיני ימול עד שיהא זכר משעת לידה רב שרביא אמר אף אין אמו טמאה לידה דאמר קרא אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים עד שיהא זכר משעת לידה מיתיבי[3]

[2]המפלת טומטום ואנדרוגינוס תשב לזכר ולנקיבה תיובתי' דרב שרביא תיובתא לימא תיהוי תיובתא דרב שיזבי תנא ספוקי מספקא ליה ולחומרא אי הכי תשב לזכר ולנקבה ולנדה מיבעי ליה קשיא אמר רבא כוותיה דר' אמי בן ולא טומטום [5] בבור ולא בספק בשלמא בן ולא טומטום כדר' אמי אלא בבור ולא בספק לאפוקי מאי לאפוקי מדדרש רבא דדרש רבא שתי נשים שילדו ב' זכרים במחבא כותבין הרשאה זה לזה א"ל רב פפא לרבא והא שלח רבין דבר זה שאלתי לכל רבותי ולא אמרו לי דבר ברם כך אמרו משום [3]ר' יאני הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה לא הוכרו אין כותבין הרשאה זה לזה הדר אוקי רבא אמורא עליה [3]ודרש דברים שאמרתי לכם טעות הן בידי ברם כך אמרו משום ר' יאני [3]הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה לא הוכרו אין כותבין הרשאה זה לזה שלחו ליה בני אקרא דאגמא לשמואל ילמדנו רבינו היו מוחזקין בזה שהוא בכור ואמר אביו על אחר בכור הוא מהו שלח להו כותבין הרשאה זה

אמר מר אף אינו ממעט חלק בכורה. אותו טומטום שנקרע ונמצא זכר אם הוא פשוט ואינו בכור וכל נכסי האב משנה מנים והן אלשה בנים בכור ופשוט וטומטום חולקים הנכסים חמלה לשלשה חלקים כאילו אין כאן כי אם בכור ופשוט והטומטום כמאן דליתיה ומגיע לחלק הבכור ששה מנים שהן ג' חלקים לפי שהבכור נוטל פי שנים בפשוט ונמצא חלק בכורה אלשה מנים מוחזרים וחולקים הששה מנים הנותרים בין אלשתן ונמצא הבכור נוטל המשה מנים והטומטום והפשוט נוטלין כל אחד שני מנים אבל אי הוה ממעט לא היה נוטל הבכור אלא ארבעה ואלי מנים פי שנים כנגד כל אחד דנהי דאינו ממעט חלק בכורה אבל חלק פשוט מיהא ממעט מכולן: **מאי טעמא וילדו לו בנים.** והיה הבן הבכור מי שהוא בן בשעת לידה חולק הבכור כנגדו חלק בכורה וממעט לחלק בכורה מן הבכור דהכי משמע קרא כנגד הבנים משעת לידה יטול חלק בכורה דהיינו חלק גדול ולא נחשוב טומטום עמהם אלא יטול הבכור אלא ארבעה כנגד שנים מהם דכשהן מרובין ממעטו חלק בכורה: **אף אין אמו ממאה לידה.** שבעה אם נקרע ונמצא זכר וגם לא שבועיים אם נמצא נקבה דכתיב וילדה זכר וטומאה והכי נמי כתיב ואם נקבה תלד וטומאה שבועיים[1]. יולדת טומאה היא אע"פ שאינה רואה דם: **אף אינו רימוז לשמנה.** לדמות שבת כדלקמן (שבת דף קלב.) ויום השמיני ביום אחילו בשבת: **המפלת טומטום.** וכל זמן אלא נקרע מספקינן ליה בזכר ונבנקבה: **אנדרוגינוס.** שים לו זכרות ונקבות: **משב לזכר.** ימי טוהר לזכר וימי טומאה לנקבה שמטמא שבועיים

מדדרש רבא שתי נשים שילדו במחבא בותבין הרשאה

זה לזה. ואם תאמר הא רב [1](פפי) משמיה דרבא אמר אמין לו לנכור קודם אלוקה ואיתא יבא ליעול בכורה מכח אחיך ואור"י אמין זה בא אלא מכח שלימות דהלכתא [1] שלים שוויה: כן

[2]המפלת טומטום ואנדרוגינוס תשב לזכר ולנקבה. ימי טוהר לזכר וימי טומאה לנקבה (נדה כח.). הוכרו ולבסוף נתערבו. כגון שתי נשים של שני אנשים שהוכרו וולבסוף ואמ"כ נתערבו, ובכאי כשהן כאלן כולן לידם ולאחן אותן אמיתם וכלל אחד אמרי לאו אמיתו אחה (בבורות מז). כותבין הרשאה זה לזה. שאחד מהמיה על אלקו בנכסי אבין, ובשל ההרשאה בא אבל יוכלי שני אנשים ואומר לכל אחד אם אמיתם אני אני ו אם זה אמיתם אני לי אלקו, וכן לגני השני, אבל לא הוכרו אמיתם אין מתבין, דלא ידעה לאם זכה מעולם מנכסי אבין (שם).

מוסף רש"י

תשב לזכר ולנקבה. ימי טוהר לזכר וימי טומאה דנקבה (נדה כח.). **הוכרו ולבסוף נתערבו.** כגון שתי נשים של שני אנשים שהוכרו וולבסוף ואמ"כ נתערבו, ובכאי כשהן כאלן כולן לידם ולאחן אותן אמיתם ולכל אחד אמרי לאו אמיתו אחה (בבורות מז). **כותבין הרשאה זה לזה.** שאחד מהמיה על אלקו בנכסי אבין, ובשל ההרשאה בא אבל יוכלי שני אנשים ואומר לכל אחד אם אמיתם אני אני ו אם זה אמיתם אני לי אלקו, וכן לגני השני, אבל לא הוכרו אמיתם אין מתבין, דלא ידעה לאם זכה מעולם מנכסי אבין (שם).

רבינו גרשום

משום דבכור הוא. טומטום בכור. שנקרע: עד שיהיה בכור בשעת הויי משעת לידה ודה היה ספק קודם לכן אם זכר הוא אם לאו: אמימר אמר אף אינו ממעט בחלק. בשעה שאם היו שני אחים בכור ופשוט וזה טומטום שלישי כשיבואו לחלק בין נכסים כמאן דליתי: ובחלוק שם אחיו מן הנכסים. אבל אותן שני חלקים חלק פשוט של בכור וחלק אחיו פשוט יחלקו לני ריקח טומטום חלק השלישי. מ"ט לא ממעט דתכיב ילדו לו בנים הגך דהוי בנים בשעת לידה מעמיד ההוא לאו בן הוא משעת לידה: רב שזבי אמר אף אינו נימול לשמנה. שאם חל שמיני שלו בשבת לא מחללינן עליה שבת דמחמרינן נבי אמו: רב שרביא אמר אף אין אמו טמאה לידה. משום דכל זכר מטמא שבעה ימים כימי נדתה אבל הוא אינו מטמא כלל: מיתיבי. קא תנא במס' נדה המפלת טומטום ואנדרוגינוס זה הוא זכר ונקבה. דטומטום הואיל דלא ידענן מה הוא מחמרינן ותשב לזכר ולנקבה. כיצד יהבינן לזה ימי טהרה כזכר ארבעים יום ותו לא ומתוך אותן ארבעים תהא טמאה י"ד יום בדין יולדת נקבה אלמא דמחמרינן גבי טומאה. תיובתא דרב שרביא דאמר דאין אמו טמאה לידה כלל והא הכי מחמרי בה לזכר ולנקבה. ולימא תיהוי תיובתא דרב שיזבי דאמר לעיל דלא דיינינן כזכר דאי ואינו נימול לשמינה בשבת אע"ג דנקרע ונמצא זכר והא הכא דאמרינן דתשב לזכר ארבעים אף על פי שלא נקרע. ומשני לרב וביד לא הוי תיובתא משום דהאי תנא דאמר תשב לזכר ולנקבה ספוקי מספקא ליה אי זכר הוא או נקבה היא משום הכי אזיל לחומרא דתשב לתרוייהו לזכר ולנקבה הוא הכי נמי אזיל רב שיזבי לחומרא הואיל דבשעת לידה מספקא ליה אם זכר הוא אם נקבה אזלינן לחומרא ולא מהלינן לי' בשבת משום דבן וראי בעינן משעת לידה והאי לאו הכי הוא ומשום הכי לא קשיי ליה דהכא נמי מחמיר: אי הכי הוא. דמשום חומרא הוא אמאי לא מחמרינן בה כל הוא אמאי לא מחמרינן בה כל חומרות דמצינן למיסר ונימא

עין משפט נר מצוה

סח א מ"י פ"ג מהלי נחלות הל' ג סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רמז סעיף ד: ב ש"ע י"ד סי' רפו סעי' י בהג"ה:

סט ג מ"י פ"י מהלכות מיאסורי ביאה הלכה יח סמג לאוין קיח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ת:

ע ד מ"י פ"ב מהלי נחלות הלכה ו סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן רפו סעיף יא:

גליון הש"ס

רש"ם ד"ה קשיא כו' אבל תיובתא. עי' לעיל דף נב ע"ב ברש"י ד"ה קשיא:

הגהות הב"ח

(א) נב"ר רב שרביא ל"ל קודם רב שזבי: (ב) שם בן ולא טומטום בכור ולא פקח. נ"ב נראה דהכא קודם חזרה היה מעכה בגרישא דה"ק בן ולא טומטום כלומר אילו נמצא בן ולא נמצא והיה הבן הייתי אומר אפי' טומטום אבל דכתיב ואיה הבן שיהא בן מצא היה ולא טומטום (בכור ולא פקח פירוש ואילו) נמצא והיה הבכור ולא נמצא והיה הבן הבכור הייתי אומר אפי' טומטום נמי וקרא דוהיה הבכור לו אמא אלא לומר שיהא בכור מצא היה דהייתי אי הבכור אי הבן הבכור אי הבן הבכור אי הבן